

SUMMARY

Usenko N. The formation of students' cognitive independence at heuristic learning of foreign languages.

The article deals with the problem of the formation of students' cognitive independence at heuristic learning of foreign languages.

To take into account the increased interest in learning foreign languages more actively various innovative technologies are being introduced in education. They ensure the free choice of the students concerning the forms and methods of learning. The formation of cognitive independence – one of the most important components of self-realization of students' cognitive and creative potential – is considered the leading requirement for modern education. Heuristic education can be considered the most perspective educational technology that allows personalizing educational process, developing students' creative abilities, implementing reflection, self-appraisal, self-control and self-organization, as constituents for creative self-realization of the personality.

Teachers often conduct the process of learning foreign languages using just reproductive methods without any motivation. Heuristic education provides new didactic reserves for active motivation of students' cognitive activity during the creation of a significant to them educational product. The last one is a main purpose of the students' cognitive and creative activity at heuristic learning of foreign languages. It's such factors as: removal of ratings and time limits, democratic style of communication, the situation of choice, personal significance, productive, creative kind of work with regard to age condition. You need to create situations in which students would have the need and desire to express their views and defend it. Modeling conditions of discussion in educational process advantageously differs from the situations of domestic nature, the discussion is not tied to specific circumstances (theatre restaurant), and the target audience is the natural venue for the debate. The subject of the speech appears as a problem which might cause the professional, personal interest of students taking into account their experience, mental skills and encourage them to express their own point of view. The goal of communication should not be linguistic but practical and caused by the life's needs.

In the article we present examples of heuristic cognitive and creative activity that ensures the successful formation of students' cognitive independence at learning foreign languages. The special attention is drawn to the students' independent work as one of the forms while performing foreign language tasks.

Key words: *heuristic education, students, English language, cognitive independence, cognitive and creative activity, creative self-realization.*

УДК 378.126

Євген Хриков

Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка

ІННОВАЦІЙНА СИСТЕМА РОБОТИ КАФЕДРИ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ З ПІДГОТОВКИ НАУКОВИХ КАДРІВ

Статтю присвячено узагальненню пошукового досвіду роботи кафедри державної служби, адміністрування та управління Луганського національного університету імені Тараса Шевченка з формування інноваційної системи підготовки наукових кадрів. Формування даної системи пройшло три етапи – етап індивідуальної роботи наукових керівників з аспірантами та докторантами, етап аспірантських семінарів, етап кафедральних методологічних семінарів. Стаття

презентує форми завдань пошукувачам для методологічних семінарів та декілька планів їх проведення. У статті висвітлено 14 теоретичних положень, які було покладено в основу інноваційної системи підготовки наукових кадрів.

Ключові слова: кафедра ВНЗ, інноваційна система роботи кафедри з підготовки наукових кадрів, досвід роботи, теоретичні засади підготовки наукових кадрів на кафедрі ВНЗ.

Постановка проблеми. У сучасному світі наука є рушійною силою розвитку суспільства, умовою прогресу людства. Виконання наукою своїх функцій значною мірою залежить від того, як здійснюється підготовка науковців, які в майбутньому мають вирішувати складні теоретичні та практичні проблеми розвитку українського суспільства. Особливістю підготовки наукових кадрів в Україні є те, що функцію провідної ланки в цьому процесі виконує кафедра вищого навчального закладу.

На жаль, в останні роки в Україні посилюється тенденція зниження якості дисертаційних робіт, серед яких все більше стає так званих демонстраційних робіт, які тільки за зовнішньою оболонкою є науковими працями, а насправді не містять нового наукового знання. Причин виникнення такої тенденції багато, вони пов'язані з залишками радянської системи підготовки наукових кадрів, з якістю наукового керівництва пошукувачами, перевантаженням наукових керівників видами роботи, не пов'язаними з наукою, недостатнім розвитком методологічних засад наукових досліджень, зниженням статусу науки в суспільстві, індивідуальними особливостями пошукувачів наукових ступенів, особливостями акредитаційних вимог до ВНЗ.

Аналіз актуальних досліджень. У публікаціях із зазначеної проблеми найчастіше висвітлюються загальні проблеми діяльності аспірантури [1–4] і зовсім не розглядається проблема реалізації освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії, яка має становити 30–60 кредитів ЄКТС.

Подолати більшість із наведених вище причин у змозі кафедра вищого навчального закладу, але це вимагає відмови від більшості традицій підготовки наукових кадрів та організації повноцінного освітнього процесу з підготовки аспірантів.

Мета статті полягає у визначенні теоретичних і методичних засад інноваційної діяльності кафедри ВНЗ із підготовки наукових кадрів.

Методи дослідження. Для реалізації мети статті було використано аналіз наукової літератури з проблем підготовки наукових кадрів, узагальнення особливостей традиційної системи підготовки наукових кадрів та досвіду діяльності кафедри вищого навчального закладу, метод причинно-наслідкового аналізу для з'ясування чинників низької ефективності діяльності аспірантур і докторантур із підготовки наукових кадрів, моделювання для обґрунтування теоретичних і методичних засад функціонування системи інноваційної діяльності кафедри ВНЗ із підготовки наукових кадрів.

Виклад основного матеріалу У статті висвітлено досвід діяльності кафедри державної служби, адміністрування та управління Луганського національного університету імені Тараса Шевченка з підготовки наукових кадрів. Формування цього досвіду мало пошуково-дослідний характер. На його становлення й розвиток впливали особливості університету та кафедри. Луганський національний університет імені Тараса Шевченка є крупним центром підготовки наукових кадрів, у його аспірантурах і докторантурах навчається від 300 до 400 пошукувачів наукових ступенів, працює 5 спеціалізованих учених рад із захисту кандидатських та докторських дисертацій. Так, наприклад, в університеті проводиться захист докторських і кандидатських дисертацій із 7 педагогічних спеціальностей.

В університеті склалася чітка система затвердження тем дисертаційних робіт, головною складовою якої є координаційна рада, до складу якої входять провідні вчені університету. Рада розглядає пропозиції щодо тем дисертаційних робіт, здійснює експертизу виконання аспірантами та докторантами планів наукової роботи, якості дисертаційних досліджень, заслуховує їх звіти на своїх засіданнях. Науковою частиною розроблено й впроваджено критерії семестрової оцінки діяльності аспірантів і докторантів.

Кафедра державної служби, адміністрування та управління здійснює підготовку магістрів чотирьох управлінських спеціальностей: державна служба, управління навчальними закладами, управління соціальними закладами, адміністративний менеджмент. На кафедрі в різні часи працювало від двох до п'яти докторів наук – педагогічних та державного управління, кандидати наук з педагогіки, державного управління, економіки, історії. Доктори наук здійснюють керівництво 30–35 аспірантами, докторантами, пошукувачами. Провідні науковці кафедри підготували близько 80 докторів та кандидатів наук. Таким чином, до головних особливостей кафедри можна віднести значний науковий потенціал, управлінську спрямованість напрямів підготовки магістрів, багатодисциплінарний характер колективу викладачів, значну кількість закріплених за кафедрою пошукувачів наукових ступенів, здійснення підготовки на вищих рівнях освіти – магістерському, аспірантському, докторантському, для яких притаманний значний обсяг наукової роботи, значний обсяг навчального навантаження, запланований для керівництва аспірантами та докторантами у провідних викладачів кафедри.

Першою проблемою, із розв'язання якої розпочиналася побудова системи роботи кафедри з підготовки наукових кадрів, стало подолання недоліків традиційного ще радянського підходу до підготовки наукових кадрів, набору в аспірантуру.

Особливість радянської системи підготовки наукових кадрів полягала в тому, що її стрижневою ланкою стало виконання наукового дослідження пошукувачем, у якого частіше всього не було для цього необхідних знань і

вмінь. Подолати цю проблему мусив науковий керівник за допомогою індивідуальної роботи з аспірантом, на яку йому вже десятки років виділяють 50 годин навчального навантаження на рік. У більшості європейських країн логіка підготовки наукових кадрів у ВНЗ дещо інша. У структурі такої підготовки виокремлюють дві рівноцінні складові: освітня – організація навчання з підготовки до наукового дослідження та наукова – проведення наукового дослідження.

На думку розробників радянської системи підготовки наукових кадрів, функцію попередньої підготовки майбутніх учених до наукової діяльності виконували кандидатські экзамени, особливе місце серед яких посідала марксистсько-ленінська філософія. У наш час такий экзамен має вже другу назву, але його логіку зберегли – пошукувач повинен знати філософію та на экзамені довести наявність таких знань. Багаторічний досвід підготовки наукових кадрів свідчить, що після вивчення філософія аспіранти так і не розуміють, як конкретно використовувати діалектику або теорію пізнання у своєму дослідженні, як впливає філософія постмодернізму на сучасні наукові дослідження, як обирати філософські підвалини свого дослідження та взагалі навіщо вони потрібні тощо.

Але філософія – лише одна з методологічних основ наукових досліджень, тому вивчати треба не філософію, а методологічні засади наукових досліджень у певній науковій галузі та звітувати про це на экзамені.

Головними особливостями радянської системи відбору до аспірантур була орієнтація вступних іспитів на перевірку наявності певних знань і репродуктивних умінь тих, хто вступає до аспірантури. Окрім того, не завжди необхідним був зв'язок базової вищої освіти й відповідного напрямку наукової роботи. Вирішення цієї проблеми в повному обсязі знаходиться в компетенції державних органів і потребує зміни нормативних документів. Але й кафедра ВНЗ має певні можливості для підвищення ролі методологічної підготовки пошукувачів та вдосконалення системи відбору до аспірантури.

Для подолання існуючих недоліків системи відбору до аспірантури на кафедрі було переглянуто програми вступних экзаменів, до экзаменаційних білетів введені завдання з аналізу наукових статей, авторефератів, обґрунтування наукового апарату певних тем дисертаційних робіт. Це дозволяло, з одного боку, орієнтувати підготовку майбутніх аспірантів на оволодіння знаннями та вміннями, необхідними для наукової роботи, а, з другого боку, дозволяло з'ясовувати рівень їх готовності до неї. Певні переваги під час вступу отримували ті, хто мав необхідну магістерську підготовку, визначив і затвердив теми дисертаційних робіт. Більшість тих, хто вступав до аспірантури, розпочинали свою наукову роботу ще під час навчання в магістратурах кафедри й отримували рекомендації до вступу в аспірантуру під час

захисту магістерських робіт. Це створювало умови для того, щоб їх наукова робота в аспірантурі була подовженням попереднього етапу навчання.

Уже на цьому першому етапі формування системи роботи кафедри наукові керівники орієнтували увагу аспірантів на з'ясування своїх індивідуальних особливостей, схильності до наукової діяльності. Для цього використовували модель особистості К. Г. Юнга та методики соціоніки, що дозволяло обирати той чи інший підхід до керівництва аспірантом. Особливістю цього етапу була індивідуальна робота наукових керівників із пошукувачами наукових ступенів.

Збільшення кількості пошукувачів на кафедрі обумовило нераціональне використання робочого часу наукових керівників тому, що їм необхідно було проводити індивідуальні консультації з одних і тих самих питань багато разів.

На перехід до другого етапу формування системи роботи з пошукувачами вплинуло декілька чинників. Перший – вимога наукової частини університету планувати роботу з аспірантами. Другий – орієнтація університету на формування наукових шкіл. У зв'язку з цим на кафедрі було проведено дослідження проблеми сутності наукових шкіл та з'ясовані суттєві їх особливості. Однією з провідних таких особливостей була наявність у наукової школи не тільки загальної спрямованості досліджень, а і специфічної методології досліджень. Це посилювало увагу наукових керівників до цієї проблеми. Проведення науковими керівниками відповідних досліджень і публікація наукових робіт стала третім чинником, який обумовив перехід до цього етапу. Четвертим чинником було те, що в університеті вже багато років центром інноваційних технологій проводилися семінари для аспірантів, на яких виступали викладачі кафедри. Це обумовило те, що в них формувалася цінний досвід колективної роботи з аспірантами та було напрацьовано зміст і форми такої роботи. П'ятий чинник – різнобічний науковий досвід провідних викладачів кафедри, які працювали членами спеціалізованих рад із захисту дисертацій, членами наукової комісії університету, наукової комісії МОН України, експертами ВАК, членами координаційної ради з затвердження тем дисертаційних робіт, членами редколегій численних часописів, керували держбюджетними науковими темами, колективними науковими дослідженнями.

Другий етап став етапом проведення аспірантських семінарів з переважно інформаційно-репродуктивною роботою їх учасників. Ці семінари відрізняли дві особливості: на них виступали наукові керівники з проблем методології досліджень, із яких вони провели дослідження й опублікували наукові роботи; та на них виступали аспіранти, які презентували підрозділи своїх дисертацій. На семінарах переважала інформаційно-репродуктивна діяльність, виступи аспірантів та їх роботи аналізували переважно наукові керівники. На цей час науковими

керівниками було проведено значну кількість досліджень та опубліковано багато наукових робіт, які стали темами семінарів: «Педагогічна наука в Україні: стан та напрями розвитку», «Суперечності в педагогічних дослідженнях», «Педагогічні умови в структурі наукового знання», «Соціально-педагогічна діяльність як педагогічний феномен», «Понятійно-термінологічний аналіз у педагогічних дослідженнях», «Чинники визначення методологічних засад педагогічного дослідження», «Методологія вивчення стану дослідження певної педагогічної проблеми», «Закони та закономірності розвитку педагогічної науки», «Методологічні засади аналізу історії розвитку педагогічної науки», «Поєднання якісної й кількісної стратегій як методологія історико-педагогічного дослідження», «Вибірковий метод в історико-педагогічному дослідженні», «Регіональні історико-педагогічні дослідження: спрямованість, значення, методологічні засади», «Методологічні засади дослідження проблеми управління розвитком загальноосвітньої школи України в 1917–30 рр. ХХ століття».

Обґрунтування методологічних засад наукових досліджень вирішувало проблему визначення змісту навчання аспірантів, але не знімало проблеми ефективності технологій цього процесу. Як відомо, інформаційно-репродуктивний підхід до навчального процесу не відповідає вимогам сьогодення. Усвідомлення цієї особливості обумовило пошук більш ефективних технологій організації навчання аспірантів, пошукувачів та докторантів. Провідною ідеєю третього етапу формування системи роботи кафедри з підготовки наукових кадрів стає перехід до інтерактивних методів організації навчання аспірантів і докторантів. Для реалізації цієї ідеї протягом двох років була напрацьована система практичних завдань, виконання яких дозволяло формувати в аспірантів, пошукувачів, докторантів знання та вміння, необхідні для проведення наукового дослідження. Ці завдання можуть бути використані під час підготовки фахівців будь-якої наукової спеціальності. Наведемо їх перелік:

- проаналізувати запропоновані назви розділів дисертації;
- змодельювати можливі варіанти назв підрозділів розділу тієї чи іншої дисертації;
- проаналізувати запропоновані назви статей;
- змодельювати можливий зміст статті з певною назвою, проаналізувати наскільки реальний зміст статті відповідає запропонованій моделі;
- проаналізувати запропоновану структуру дисертації, її переваги й недоліки, запропонувати необхідні зміни в структурі роботи;
- проаналізувати, як дослідник реалізував наукові підходи, задекларовані у вступі роботи;
- проаналізувати, як певний дослідник реалізував задекларовані у вступі роботи методи дослідження;

- розробити схему аналізу понятійної системи дисертації та за її допомогою провести такий аналіз роботи;
- проаналізувати відповідність висновків дисертаційної роботи її меті та завданням;
- проаналізувати відповідність запропонованого тексту дисертації вимогам наукової мови;
- проаналізувати відповідність задекларованої й реальної наукової новизни запропонованої дисертації;
- проаналізувати відповідність задекларованої й реальної практичної значущості запропонованої дисертації;
- проаналізувати запропоновану базу гіпотез і виокремити їх переваги та недоліки. Запропонувати модельні варіанти гіпотез;
- обґрунтувати методологічні засади свого дослідження та презентувати їх на методологічному семінарі.

На цьому етапі формування системи роботи кафедри аспірантський семінар набув статус методологічного семінару, який відвідували не лише пошукувачі наукових ступенів, а й викладачі кафедри. Роботу семінару забезпечувало використання інформаційних технологій. Всі матеріали та завдання надсилали пошукувачам електронною поштою, а виконані завдання вони надсилали на адресу кафедри. Для активізації діяльності пошукувачів, її обліку й аналізу були створені портфоліо аспірантів, які концентрували всю необхідну інформацію про них і виконані ними завдання.

Портфоліо мали таку структуру:

- інформація про аспіранта (адреса, телефони, електронна адреса, дата затвердження теми, місце роботи);
- обґрунтування теми дисертаційної роботи;
- зміст дисертації;
- база публікацій аспіранта;
- піврічні звіти;
- виконані завдання до методологічного семінару.

Портфоліо створювали умови для управління діяльністю аспірантів, її аналізу та проведення семестрової атестації. За своєчасність поповнення портфоліо відповідали аспіранти, а функцію організаційного забезпечення їх функціонування виконував староста методологічного семінару. До його обов'язків, окрім цього, входила організація обліку відвідувань методологічного семінару, налагодження інформаційних зв'язків, контроль за своєчасністю надання семестрових звітів, формування інформаційних баз корисної для аспірантів інформації: документів ВАК, вимог до публікацій, тематики науково-практичних конференцій, переліку зарубіжних видань, у яких можна публікувати статті, матеріали доповідей учасників семінару тощо.

Якщо на попередньому етапі під час проведення аспірантських семінарів наукові керівники готовили доповіді з певних проблем і залучали аспірантів до їх обговорення, то на третьому етапі логіку проведення засідань було змінено. Відповідно до запитів аспірантів, хтось із наукових керівників проводив дослідження теоретичних та практичних аспектів певної проблеми методології й готував викладення результатів такого дослідження зазвичай у вигляді статті. Відповідно до отриманих результатів такого дослідження проводилася розробка завдання для методологічного семінару, яке за три тижні до його проведення надсилалось аспірантам. Після отримання кафедрою виконаних аспірантами завдань, лаборант кафедри формував їх електронну базу, яку використовували під час методологічного семінару. Умови для цього створювало обладнання кафедри інтерактивною електронною дошкою, проекторами та екранами.

Функції модератора на семінарі виконував викладач, який розробляв дану методологічну проблему, він пропонував членам семінару презентувати виконані ними завдання й організовував їх обговорення. Вже після семінару для закріплення та систематизації його результатів кожний його учасник отримував підготовлені модератором матеріали.

На цьому етапі, як і на попередньому, науковими керівниками було продовжено розробку методологічних засад наукових досліджень. Вони дослідили низку проблем та підготували такі публікації: «Теоретико-методологічні засади обґрунтування експериментальної педагогічної системи», «Методологічні засади аналізу стану та напрямів подальшого розвитку наукової галузі «державне управління», «Стан та напрями подальшого розвитку наукової галузі «державне управління», «Розвиток інтелектуального потенціалу наукової галузі «державне управління», «Гіпотеза в історико-педагогічному дослідженні», «Теоретичні засади визначення цілей та завдань педагогічних дисертаційних робіт», «Теоретичні засади визначення й використання критеріїв оцінки педагогічних явищ в експериментальних дослідженнях», «Понятійна система дисертаційної роботи», «Теорія та практика визначення тем дисертаційних робіт з педагогіки». Більшість із цих робіт була опублікована у провідних фахових виданнях України та Росії – «Шлях освіти», «Рідна школа», «Державне управління: теорія та практика», «Педагогіка» тощо. Все це свідчило про те, що кафедра перетворилася на провідний центр розробки проблем методології досліджень в Україні, що створювало сприятливі можливості для якісного проведення аспірантських і докторантських методологічних семінарів та підготовки наукових кадрів у цілому.

Результати цих досліджень було покладено в основу розробки завдань для методологічних семінарів.

Наведемо приклади таких завдань:

Завдання для методологічного семінару – січень 2013 р.

Проаналізуйте назви статей та змодельуйте можливу структуру їх змісту.

- Ключові компетентності майбутніх учителів-філологів.
- Актуальні проблеми математичної підготовки майбутніх інженерів на підготовчому відділені.
- Насильство в сім'ї, його види та причини.
- Щодо попередження насильства в сім'ї правоохоронцями України.
- Актуальні завдання вдосконалення самостійної роботи в системі вищої школи.
- Механізми державного управління природоохоронною сферою.

Завдання для методологічного семінару – червень 2013 р.

- Провести класифікацію запропонованих цілей та завдань дисертаційних досліджень.
- Прокоментувати наведені цілі та завдання, їх недоліки та позитивні властивості.
- Навести модельні зразки цілей та завдань кожної групи.

Завдання для методологічного семінару – жовтень 2013 р.

- Для кожного завдання своєї дисертації розробити методики дослідження й надіслати на адресу кафедри.
- Підготуватися до презентації та захисту своїх методик.
- Підготувати доповідь (одному з аспірантів) «Система цінностей індустріального та постіндустріального суспільства».

Завдання до методологічному семінару - лютий 2014 р.

Проаналізувати запропоновану статтю за поданим планом:

1. Якість мети статті (конкретність, актуальність, реальність).
2. Взаємовідповідність мети, назви та змісту статті.
3. Обґрунтування теоретичної та практичної актуальності теми.
4. Якість аналізу стану дослідженості проблеми.
5. За якою методологією реалізовано мету статті. (Вона може бути чітко усвідомленою, описаною та неусвідомленою, ефективною й неефективною тощо).
6. Логічність викладення матеріалу, обґрунтованість, аргументованість основних положень.
7. Науковість стилю викладення матеріалу.
8. Рівень статті – компілятивна, ілюстративна (ілюструє вже відомі теоретичні положення), аналітична, проєктивна (пропонує певну не перевірену експериментально систему, технологію, методику тощо), експериментальна.
9. Рівень наукової новизни. Особливості та обсяг нового наукового знання. Що обґрунтував автор – закони, закономірності, принципи, вимоги, умови, системи, технології, методики, поняття, які нові факти отримав.

Періодично, у залежності від потреби, на методологічних семінарах заслуховували й обговорювали доповіді аспірантів та докторантів щодо актуальних для них проблем: «Особливості наукового тексту», «Вимоги ВАК до оформлення дисертації», «Вимоги іноземних періодичних видань до публікацій» тощо.

Створення інноваційної системи роботи кафедри з підготовки наукових кадрів обумовило інтенсивне формування дослідницької культури пошукувачів, наукових керівників і викладачі кафедри, розвиток методологічних засад наукових досліджень, розвиток вмотивованості пошукувачів до наукової роботи, підвищення якості дисертаційних робіт, заощадження робочого часу наукових керівників. З приводу останнього треба зауважити, що на першому етапі переважали індивідуальні заняття з аспірантами, на другому етапі індивідуальні заняття було доповнено аспірантськими семінарами, що дозволяло науковим керівникам більш ефективно використовувати свій час. Використання інтерактивних методів, підвищення ефективності навчального процесу на третьому етапі створювало ситуацію, коли в більшості пошукувачів не було необхідності звертатися за індивідуальними консультаціями до наукових керівників і час, який у них звільнювався, вони використовували для проведення досліджень, розробки методологічних проблем.

Важливою особливістю цього етапу роботи кафедри стало підпорядкування тематики наукових досліджень актуальним проблемам її діяльності: формування організаційної культури кафедри, використання інформаційних технологій, маркетингові технології в системі післядипломної освіти, система управління якістю підготовки аспірантів, розвиток понятійного апарату теорії управління освітніми установами, розвиток аксіологічних засад управління освітніми установами, теоретико-методологічні засади стратегічного управління ВНЗ, теоретико-методологічні засади управління якістю освітньої діяльності ВНЗ, розвиток методологічних засад дослідження проблем управління тощо. Результати наукових досліджень використовували, як для вирішення організаційних завдань, так і для оновлення змісту освіти в магістратурах кафедри.

Висновки. В основу інноваційної системи роботи кафедри з підготовки наукових кадрів було покладено такі положення:

- Орієнтація відбору до аспірантури та докторантури на діагностику здатності пошукувачів наукових ступенів до наукової роботи.
- Випереджальний характер організації науково-дослідної роботи пошукувачів, яка розпочинається до вступу в докторантуру та аспірантуру.
- Зв'язок науково-дослідної роботи аспірантів та докторантів з актуальними для діяльності кафедри науковими проблемами.
- Спрямованість діяльності наукових керівників на обґрунтування та розвиток методологічних засад наукових досліджень.

- Обґрунтування працівниками кафедри загальнонаукової, галузевої й тематичної методології наукових досліджень.
- Збільшення обсягу освітнього процесу в системі підготовки аспірантів та докторантів.
- Перенесення акценту у процесі навчання аспірантів і докторантів з діяльності наукових керівників на діяльність пошукувачів за допомогою використання інтерактивних методів організації навчального процесу.
- Підпорядкування змісту процесу підготовки наукових кадрів наступним чинникам: завданню системного охоплення всіх складових науково-дослідної роботи; методологічним напрацюванням провідних викладачів кафедри; труднощам пошукувачів у процесі наукових досліджень; потенціалу інтерактивних методів навчання.
- Поступовий перехід від аспірантських семінарів до методологічних семінарів, як засіб, що дозволяє підвищити рівень навчання пошукувачів, залучити всіх викладачів кафедри до більш активної наукової роботи, та готувати з них майбутніх керівників аспірантів і докторантів.
- Постійне вдосконалення та розвиток системи роботи кафедри з підготовки наукових кадрів.
- Різнобічне використання інформаційних технологій для підготовки наукових кадрів.
- Максимальне використання університетського та кафедрального потенціалу (організаційного, матеріального, інформаційного, людського) у процесі підготовки наукових кадрів.
- Координація й інтеграція зусиль усіх залучених до підготовки наукових кадрів: наукової частини університету, керівництва кафедри, наукових керівників, лаборантів кафедри, представників аспірантського самоврядування.
- Спрямованість системи підготовки наукових кадрів на формування всіх складових дослідницької культури пошукувачів.

Використання теоретичних і методичних засад інноваційної системи підготовки наукових кадрів, обґрунтованих на кафедрі державної служби, адміністрування та управління Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, створює сприятливі умови для реалізації положень нового Закону України «Про вищу освіту» та наближення освітнього процесу до європейських стандартів, дозволяє подолати недоліки методологічної підготовки науковців, підвищити якість наукових досліджень.

Актуальною для подальшої розробки є проблема побудова системи роботи кафедри з підготовки наукових кадрів в умовах незначної кількості аспірантів, організації навчання аспірантів різних років аспірантури, залучення аспірантів та докторантів до комплексних тем наукових досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Головатий М. Наукові кадри вищої кваліфікації : як і де їх готувати / М. Головатий // Персонал Плюс. – 2007. – № 23. – С. 5–9.

2. Жилінська О. І. Проблеми підготовки національних наукових кадрів / О. І. Жилінська // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – Економіка. – № 74. – 2005. – С. 28–32.

3. Лобанова Л. С. Архітектура наукових ступенів : міжнародна практика і вітчизняні традиції / Л. С. Лобанова // Вісн. НАН України. – 2009. – № 1. – С. 42–55.

4. Луговий В. І. Модернізація підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів в аспірантурі та докторантурі наукових установ АПН України в контексті Болонського процесу : досвід, проблеми, перспективи / В. І. Луговий, В. А. Семиченко, О. Л. Кононко та ін. // Педагогіка і психологія. – 2008. – № 1. – С. 94–102.

РЕЗЮМЕ

Хрыков Е. Инновационная система работы кафедры высшего учебного заведения по подготовке научных кадров.

Статья посвящена освещению опыта работы кафедры государственной службы, администрирования и управления Луганского национального университета имени Тараса Шевченко по формированию инновационной системы подготовки научных кадров. Формирование данной системы прошло три этапа: этап индивидуальной работы научных руководителей с аспирантами и докторантами, этап аспирантских семинаров, этап кафедральных методологических семинаров. Статья презентует формы заданий соискателям для методологических семинаров, а также несколько планов их проведения. В статье освещено 14 теоретических идей, которые были положены в основу инновационной системы подготовки научных кадров.

Ключевые слова: кафедра высшего учебного заведения, инновационная система работы кафедры по подготовке научных кадров, опыт работы, теоретические основы подготовки научных кадров на кафедре высшего учебного заведения.

SUMMARY

Khrykov Ie. Innovative work system of higher education institution department for scientific personnel training.

The article is devoted to the coverage of the department of higher education institution work experience on forming innovative system for training of scientific personnel. Article aims to justify the theoretical and methodological foundations of innovative activity of the higher education institution department for training of scientists.

For the implementation of the purposes of the article the following methods were used: analysis of scientific literature on research training, generalization of the features of the traditional system of researchers' training and experience of the department of higher education institution, the method of cause-and-effect analysis to determine the factors of low efficiency of doctoral programmes and PhD programs in researchers' training, simulation for justifying the theoretical and methodological foundations of the functioning of the innovative systems of the department of higher education institution for scientific training.

The article highlights fourteen theoretical assumptions that were used as the basis for innovative training system: orientation of candidates selection to postgraduate studies to diagnostics of readiness of applicants for research work; outrunning way of organising of the applicants' research work; connection of research work of graduate students and doctoral candidates with scientific problems that are relevant for department activity; orientation of department research supervisors for justification of methodological foundations of scientific research; an increase of amount of educational process in training of graduate students; moving focus while teaching graduate students from activity of supervisors to activity of applicants using interactive methods of organising the educational process, etc.

The use of reasonable ideas will effectively implement the provision of the Law of Ukraine "On higher education" about the training of scientific personnel. Relevant problem

for further development is a problem of building a system of department activities while having small number of graduate students, attracting graduate students and doctoral students to complex research topics.

Key words: *higher education institution department, innovative system of department activity for scientific training, work experience, theoretical foundations of personnel training at the department of higher education institutions.*